

*A GYŐRI JOGÁSZKÉPZÉS HÚSZ ÉVE,
2015.*

SZALAY GYULA

prodékan

*SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

SZEGEDI ANDRÁS

egyetemi docens

*SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

SZEGEDI ANDRÁS: Hogyan emlékszel vissza azokra az időkre, mint régi idők nagy tanúja, amikor a jogászképzés újra meghonosodott Győrben húsz évvel ezelőtt, hogyan kezdődött, mik voltak a célok, azok hogyan igazolódtak vissza, avagy hogyan nem?

SZALAY GYULA: Tükör által homályosan. Az idő elteltével egyébként egyre jobban, hiszen a vezetői megbízatásom durván másfél éve szűnt meg, az alatt az idő alatt itt nosztalgiazni valójában nem sok lehetőségem, energiám, meg időm volt, meg nem is nagyon éreztem szükségét. Most, hogy egy kicsit szabadabb keretek között mozgok, többször gondolok vissza már egyébként különféle megemlékezések, visszaemlékezések kapcsán is. Azt tudom mondani, hogy több tanulsága rakódott le bennem.

Az első talán az, hogy a győri egyetemnek az alapját a Széchenyi István Főiskola adta, és a főiskola lényegében hasonló dinamikával fejlődött, mint később, az azóta eltelt több mint tíz év óta az egyetem is. Lényegében hasonló utat járt be, de azokra az alapokra épült, mint a főiskola. Arra gondolok, hogy kialakultak azok az építkezési metódusok, amik egyébként jól alkalmazhatóak voltak a későbbiekben. Ez egyébként eltért a szokásos felsőoktatási gyakorlattól, mivel a győri esetben centralizált, koncentrált, egységes jövőkép alapján előre tervezett folyamatot lehet végigkísérni. Ezzel szemben a felsőoktatás egészében a konzervatív gondolkodás jellemző, egyfajta állandóságra való törekvés, minél nagyobb nyugalom, minél kevesebb változás, sok tekintetben ez jellemző most is. Ezért kevésbé volt a többi intézmény képes arra, hogy alkalmazkodjon a körülményekhez. Ez, vagyis a tudatosság megjelent már az épületbázisban is, ami szintén unikális, mert eleve felsőoktatási intézménynek épült, sőt már az 50-es években terveztek Győrbe egy gigantikus intézményt. Érdemes lenne egyébként megnéz-

ni azokat a terveket, amiket én ismerek. Eredetileg az épületek a Püspök-erdőbe voltak tervezve, s talán nem érdektelen, hogy nagyjából most éri el az egyetem kubatúrája az akkor megálmodott szintet. A hallgatói létszám nagyjából ugyanaz, az oktatói létszám viszont meg se közelíti azt a nagyságrendet, ami tervezve volt az 50-es években. Egyik oldalról tehát adott volt az infrastrukturális bázis, másrészt a folyamatos növekedés miatt kialakult egyfajta szervezési tapasztalat, harmadrészt pedig fokozatosan épült fel egy fiatal, ambiciózus oktatói kar. Nagyjából ez ismétlődött meg az egyetemfejlesztési folyamatokban is.

SZEGEDI ANDRÁS: A jogászképzés megindításakor te akkor már igazából sáncokon belül voltál, viszont a jogászképzés sáncokon kívüli volt olyan értelemben, hogy az ELTE segítségével, „kívülről” indult be. Tulajdonképpen te voltál az összekötő kapocs a kint és a bent között?

SZALAY GYULA: Leszögezhetjük, hogy a jogászképzésnek kulcsfeladatot szántak, és kulcsfunkciója is volt, mert nem lehetett azt vitatni, hogy egyetemi szintű képzés. A műszaki és a közgazdasági, sőt később a zeneművészeti képzés viszont ténylegesen akkor is kétszintű képzés volt, elvált a főiskolai és az egyetemi szint, később a Bsc és mester szint. Ezzel szemben a jogászképzés egyciklusú képzés. De akkor utalni lehetett a történelemre is, mármint a jogakadémiai előzményekre. Ezek voltak azok a pontok, ahova a jövőt le lehetett horgonyozni, és ezt ismerte fel a főiskola akkori vezetése. A jogászképzésnek tehát valóban kulcsszerepe volt.

SZEGEDI ANDRÁS: Hogyan sikerült az ELTE-t megnyerni ehhez az ügyhöz, illetve miért pont az ELTE került a látótérbe? Melyik fél kereste a másikat?

SZALAY GYULA: Az ELTE azért került látókörbe, mert a legnagyobb nyomás a rendszerváltás időszakában az ELTE-re helyeződött. Az az ugrásszerű jelentkezési szám, ami szinte kezelhetetlenné vált az ELTE-n, kialakított ott is egy olyan törekvést, hogy valamilyen szinten a felduzzadt hallgatói tömeget redukálni kellene, vagy valamilyen más megoldást kellene keresni. Ez találkozott azzal a győri meglátással, hogy a Balatontól északra eső dunántúli terület az, ahol nem volt akkor egyáltalán jogászképzés, ezzel szemben a többi nagy régióban igen. Akkoriban végülis velünk párhuzamosan alakult meg és indult meg a Pázmány jogi kara, és később a Károli és a Debreceni Egyetem jogi karai. Utóbbinak egyébként hagyományai voltak, mert 1945 előtt Debrecenben volt már jogi kar, tehát volt előzménye.

SZEGEDI ANDRÁS: Ellendrukkerek nem voltak egyébként, akár házon belül vagy az ELTE-n? Vagy ez egy teljesen organikus fejlődés volt igazából?

SZALAY GYULA: Az intézmény szervesen fejlődő és jó szellemiségű volt főiskolai korszakában, de ma is az. Belső harcok és egyebek nem jellemzőek, annyira kivétel számba mennek, hogy szinte talán nem is voltak, és talán nincsenek ma

sem, szemben más intézményekkel. A feszültség-hordozó emberek, ha néha-néha felbukkantak, általában más intézményből jöttek át. Tehát aki itt szocializálódott, azokat igazából együttműködési készség jellemezte. Ebből is következően a jogászképzés gondolatának a főiskolán belül megvolt a megfelelő támogatottsága. Ez vonatkozott a közgazdász-képzésre is.

SZEGEDI ANDRÁS: És az ELTE oldalán?

SZALAY GYULA: Az ELTE oldalán egészen unikális helyzet állt elő, ugyanis – némileg kisarkítva – az ELTE soha senkivel a legtermészetesebb kooperációra sem volt hajlandó intézményesen, értve ez alatt például az államigazgatási főiskolát, ahol számtalanszor felvetődött, hogy a rokonintézményeket valamilyen módon közelíteni kellene egymáshoz. Az elzárkózás olyannyira erős volt, hogy még az oktatói beoktatásokat sem vették jónéven. Ugyanez igaz volt, mármint ez a fajta elzárkózó magatartás a jogtudományi intézettel kapcsolatban is. Tehát a jogtudományi intézettel is csak a legfelsőbb szintű oktatók tudtak szerepet kapni, egyébként magának az intézetnek intézményes kapcsolata nem nagyon volt az ELTE-vel.

Annak, hogy a mi esetünkben miért beszélgetünk mégis sikertörténetről, a magyarázata viszonylag egyszerű. Volt egy személyi jelleget biztosító annak, hogy ez sikerre lett ítélve, és volt egy egészen profán is. Kezdem a profánnal: az oktatói fizetések arányaiban ott álltak akkoriban is, ahol ma. Magyarul, a saját kategóriájához mérten egy oktatói fizetésből tisztességesen akkor, ezelőtt húsz évvel sem lehetett megélni, ahogy ma sem lehet. Erre tekintettel, amikor az a koncepció alakult ki, hogy az Universitas Alapítvány ki fogja pótolni, és gyakorlatilag egy főállású második fizetést tud biztosítani az oktatók számára, nem volt vitás, hogy azok, akik kiválasztásra kerülnek, a legnagyobb készséggel fogják vállalni a feladatot. Ez volna a profán megközelítés, de hozzáteszem, hogy itt nemcsak erről volt szó. A pionír szellem ugyanis a legtöbb emberben adva van, és szívesen vállalták az alapító oktatók olyan valaminek a létrehozását, ami korábban még nem volt.

A másik fontos elem a személyi konstellációból adódott. Bihari professzor urat, akinek a felesége révén Győr környéki kötődése van, Szekeres főigazgató úr tudta meggyőzni, hogy segítse a győri jogászképzés ügyét. Bihari professzor mint korábbi minisztériumi felsőoktatási főosztályvezető két dolgot tudott: az egyik az, hogy az ő megfogalmazása szerint az ország legjobban vezetett főiskolája a győri volt, a másik pedig, hogy ezen a területen valóban nem volt jogászképzés. Innen Budapestre, vagy Pécsre, vagy Szegedre kellett annak utazni, aki ilyen diplomát akart szerezni, és ezeknek a szülőföldjükről eltávozottaknak a jelentős része nem is tér vissza, legfeljebb egy negatív kiválasztóddással szoktak a visszatérések megtörténni. Egyébként pedig személyesen kellett meggyőzni azokat az oktatókat is, akik kiválasztásra kerültek. Eleve felmenő rendszerben gondolkodtunk, tehát ez azt jelentette, hogy mindig két évvel az aktuális tantárgycsoportnak a belépése előtt kapták meg a kollegák a megbízatást. Az együttmű-

ködési megállapodás megkötése, vagyis az alapítás időpontjában az első két év folyamán az oktatói már szerződéses viszonyban álltak az intézménnyel, holott javarésze az első évben még nem is volt órája, de az előkészítő feladatokat és az egyéb felkészülő munkát meg tudták kezdeni.

SZEGEDI ANDRÁS: Másoknak is volt Bihari professzoron kívül környékbeli kötődése, hogyha jól tudom.

SZALAY GYULA: Hogyne, eredetileg hat kiemelkedő személyiséget kért fel éppen Bihari tanár úron keresztül Szekeres Tamás. Bihari Mihály mellett Kükorelli István, aki téti születésű. Abdai születésű Hársfalvi Rezső, míg Horváth Pál és Nagy Tibor Gyula emlékezetem szerint a Rábaközbe való. (Egy személy nem vállalta a közreműködést.) Végülis ebbe a csapatba én hatodikként kerültem bele, miután az első megbeszéléseket Szekeres Tamás Bihari Mihállal és a többiekkel lefolytatta.

SZEGEDI ANDRÁS: Milyen szerepe volt ebben az előkészítő munkákban a személyiségeknek? Arra gondolok, hogy mennyiben nyomta rá a bélyegét az elkészült műre az alapító atyák személyisége?

SZALAY GYULA: Régi kérdés, hogy a történelemben a tömegek vagy a személyiségek szerepe nagyobb. Te talán nem is találkoztál ezzel a felvetéssel, de én, aki tanultam történelmi materializmust, tudom, hogy a teóriának ebben az időszakban ez a kérdés alapvető tétele volt. Nem térek rá ki, hogy miért, csak annyiban, hogy megvolt ennek a sztálinizmushoz kapcsolódó közvetlen háttere. De komolyra fordítva a szót, valójában azt tudom mondani, hogy esetünkben – mint az előzőekben arról már beszéltünk – a személyeknek volt meghatározó szerepe. Az, hogy kiérlelt koncepciója volt az intézménynek, ami egy tízéves előkészítő munkát jelentett, az Szekeres Tamás személyéhez fűződik. A jogi kar felépítése pedig alapvetően Bihari Mihály emberismeretére épült, és ehhez járult – ha nem tűnik ez szerénytelenségnek – az én menedzserszemléletű beállítottságom, ha szabad így fogalmazni.

SZEGEDI ANDRÁS: Ehhez, ahogy mondtad, vagyis a menedzserszemléletű beállítódáshoz te tudtál táplálkozni a lovassportból, mint sportember?

SZALAY GYULA: Nagyon érdekes a kérdés, és nagyon jó. Különbéféle teóriáim vannak e tekintetben, amiket félig tréfásan, félig komolyan szoktam előadni. Persze, mint minden tréfás történetnek, anekdotának, parabolának komoly magva is van. Például a szervezésemélet meghatároz bizonyos alapkategóriákat, amiket én leegyszerűsítve egy négyesfogatnak az összeállításával szoktam illusztrálni. Mi szükséges ahhoz, hogy egy ütőképes versenyfogat összeálljon? Először is a rúd mellé kell két megbízható ló, amelyik közül bármelyik egyedül is elhúzza a kocsit. E nélkül, vagyis ha nincs meg az oktatói bázisnak, meg a háttérszemélyzetnek a szükséges szilárdsága, akkor az első nehézségnél elakad a

kátyúban a fogat. A gyeplős oldalon, tehát a bal első lónak kell lenni a fogat eszének. Ez azt jelenti, hogy ő lehet visszahúzódó, lehet szolid, de koncepciózusnak kell lennie, kitartónak, és olyan képességűnek, hogy elfogadják vezérnek a többiek. Az ostorhegyen, az a jobb első ló, olyannak kell lennie, amelyik vonzza a tekintetet, ami az egész fogatnak megadja a lebegést, a szépséget, a könnyedséget. Így kell egy egyetemi szervezetet is összeállítani. Működőképese legyen, legyen koncepciója, és vonzó legyen azok számára, akik rátekinthetnek.

Nagyjából ezeknek az elveknek a mentén próbáltuk a rendszert kialakítani. Természetesen sosem fogalmaztuk ezt így meg, de mindig tudtuk azt, hogy a lehető legjobban elkötelezett oktatókkal kell indulni, és kellene olyan oktatók, tudósok, akik megszabják az irányt, és kell néhány olyan hívónév, amiről azonosítani lehet az intézményt. A kettő sokszor egybeesik, maradvá például Bihari Mihály személyénél. Emellett a felsőoktatásnak megbízhatóan, üzemszerűen kell működni, kellene tehát a napi munkát elvégzők, s azok is, akik a szükséges kapcsolatrendszert ki tudják építeni, ami nélkül semmilyen szervezet nem működik, se helyi, se országos, se nemzetközi szinten.

SZEGEDI ANDRÁS: Ha jól értem, akkor az első perctől fogva a levegőben volt, vagy talán úgy mondom, hogy tervezve is volt, hogy az ELTE közreműködése egy záros időszakra vonatkozik, és aztán ez a képzés a saját lábára fog állni, mint széchenyis jogi kar?

SZALAY GYULA: Ez olyannyira így volt, hogy az együttműködési megállapodásban ez már tételes megfogalmazást is nyert. Az eredeti terv szerint az első évfolyam kifutását követően már egyébként győri színekben indult volna a képzés, ami pontosan így is történt, az ELTE „színeiben” indult évfolyamok azonban még az anyaintézmény diplomáját kapták. A második kulcsmondat pedig az volt, hogy a képzések minősége nem térhet el az anyaintézetnek a képzési szintjétől, amit biztosított egyébként az, hogy Győrött ugyanazok voltak a vizsgakérdések, ugyanazok a tankönyvek, ugyanazok a tantárgyi programok, és ugyanazok a vezető oktatók. A harmadik – már átfedve egy kicsit a másodikkal – pedig, hogy az ELTE-nek a hozzájárulására volt szükséges az oktatói alkalmazásokhoz és ki-nevezésekhez. Tehát lényegében szoros egyeztetés alapján, de abszolút konfliktusmentes együttműködésben került kiválasztásra az az oktatói gárda, amely sokak szerint a „best of ELTE” volt: a legjobb oktatókat választotta ki Bihari Mihály, aki ismerte őket személyes kvalitásuk, „oktatói minőségük”, és ezen belül is a megbízhatóságuk szempontjából egyaránt.

SZEGEDI ANDRÁS: Ebben az időszakban, amikor a kar önállóvá vált, erősödött fel a legjobban, és a csapból is az folyt, hogy jogász túlképzés van. Erről mi a véleményed, illetőleg hogyan alakult vélekedésed szerint ez a kérdés?

SZALAY GYULA: Ez megközelítés kérdése, s túlmutat a jogászképzésen, ugyanis társadalompolitikai kérdés is. Azt érdemes tudni, hogy a robbanás, a

nagy boom előtt körülbelül az adott évfáratnak a 7-10%-a járt egyetemre, mára pedig az adott populációnak egyre csökkenő száma ellenére az arány is és az abszolút szám is jelentősen megnőtt. Elsőre tehát azt lehetne mondani, hogy óhatatlanul túlképzés történik. Ez viszont azért nem igaz, mert az ország előtt kitárult a nagyvilág, a termelési technológia pedig olyan mértékig változott, hogy amit korábban egy középiskolai érettségivel el lehetett végezni, az most egy Bsc szintű képzést igényel. Ha alaposan megnézzük a számokat, kiderül, hogy a korábban említett 7-10%-ot az Msc szintű hallgatói létszám alig éri el. Látható tehát, hogy a klasszikus értelemben vett egyetemi szintű képzés ma sem több, mint ezelőtt 20 évvel, hanem a technikai képzés tolódott feljebb az egyetemekre az idegen nyelvi készségekre, a számítógépes és technológiai ismeretek bővülésére tekintettel. Ez igaz a humán területekre is, csak ott technológia alatt mást értünk. Ha egy szélesebb horizontra tekintünk ki, akkor tehát látjuk, hogy a társadalmi munkamegosztás és a munka minőségének megváltozása ténylegesen igényli a magasabb képzettséget és a szélesebb hallgatói létszámot. A klasszikus egyetemi végzettségnek azonban nemhogy növekszik az aránya, hanem sajnos csökken, ami baj. Ennek okai sokrétűek, társadalmi, társadalompolitikai és oktatáspolitikai okai is vannak.

SZEGEDI ANDRÁS: És a jogász túlképzés?

SZALAY GYULA: A jogász túlképzésnél is az a kérdés, hogy mihez viszonyítunk. Ha ahhoz, hogy a jogász a klasszikus igazságszolgáltatási területnek a működtetője, akkor túlképzés van, de ez is csak területileg, regionálisan igaz. Abban az esetben, ha azt mondjuk, Roscoe Pound szavaival élve, hogy a jogász a társadalom mérnöke, már nem mutatható ki túlképzés, hiszen a kormányzatnak, a sajtónak, a telekommunikációnak, a nagyvállalati vezetésnek a személyi állományát nem kis részben jogvégzett emberek teszik ki. A szabadúszó értelmiségiről is beszélhetnénk, mert a politológusoknak, szociológusoknak, közülük sokszor a legjobbaknak jogi diplomájuk is van. Az elhelyezkedési viszonyokról konkrét számok is vannak már a diplomás pályakövetési rendszer jóvoltából. E tekintetben is élenjáró volt a Széchenyi, mert az ún. DPR kialakítása először itt történt meg.

SZEGEDI ANDRÁS: Hogyha visszatekintesz erre a húsz évre, akkor a kezdeti célkitűzések, törekvések mennyiben tükröződnek vissza a mostani kar állapotában?

SZALAY GYULA: Nem könnyű a válasz, mert az nem volt kétséges, hogy az induláskor nem az volt a cél, hogy egy kar, hanem az, hogy a legjobb minőségű kar jöjjön létre. A legjobb, ami abból adódna, vagy aminek az a két peremfeltétele, hogy – szemben a több százas, vidéki egyetemeken is két- háromezres évfolyamokkal – itt a száz körüli hallgatói létszám volt megcélözva, sőt, az első előkészítő anyagokban az szerepelt, hogy 80-90 diploma éves kibocsátását igényli ez

a régió. Ez eleve lehetővé tesz egy másfajta oktatást, tehát a lehetőséget megadja személyes kapcsolatokra, vagyis arra, hogy mester-tanítvány kapcsolat alakuljon ki a tanár és a diák között. Ez az egyik peremfeltétel. A másik pedig az, hogy az oktatói kar erős legyen, mint ahogy az végülis teljesült: a „fajlagos minőség”, ha szabad ilyen kifejezést használni, az ELTE oktatói karával csereszabatos.

A problémák viszont ugyanazok, mint mindenhol. Az oktatási kereteknek a fellazításával gyakorlatilag megszűnt az a „kényszerpálya”, ami korábban meghatározta egy hallgató útját a képzésben. Akkoriban a hallgató eleve úgy kezdte el a tanulmányait, hogy előírt időtartamon belül befejezi, hogy nem taktikázhat és sakkozhat, és törekedhet arra, hogy lehetőleg elkerülje vagy elodázza a várhatóan eredménytelen vizsgákat. Ezt az utóbbi másfél évtizednek a fejleményei fellazították, „nyugat-európai szintűvé” tették (ma a hallgató kedve szerint vizsgázik, dönti el, hogy a záróvizsgára elmegy-e és így tovább). Megszűnt az a közeg, ami egyébként korábban megvolt, amikor is a jobb hallgatók húzták maguk után a többieket, ma inkább az ún. „egszimus” a trendi. Ez az egyik dolog, amely az oktatáspolitikára rovasára írandó. A másik, hogy egy vidéki kar többes handicap kárvallottja. Maguk a hallgatók vidéki hallgatók, ami azt jelenti, hogy egy más szociológiai összetételű közegből érkeznek, mint mondjuk a fővárosiak. Ez a közéleti nyitottságukra, nyelvismeretükre, előképzettségükre is kihat. Mivel a fővároson belül a legtágabb értelemben vett értelmiségi körhöz – az irodai alkalmazotti szintet is beleértve, holott tudjuk, hogy az valójában nem értelmiség – 60% körüli létszám tartozik a halmazhoz, míg vidéken ez a 30%-ot sem éri el. Magyarul tehát vidéken nem értelmiségi körből, különösen nem az úgynevezett magas értelmiségi körből rekrutálódik a hallgatók jelentős része. Ebből az is következik, hogy másfajta affinitást igényel képzésük, nevelésük az oktatók részéről. Viszont azt is tapasztaljuk, hogy egészségesebb világszemléletű hallgatói körrel vagyunk körülvéve, mint az igazi nagy világvárosi közegben. De radikális változtatásra lenne szükség a hallgatói aktivitás növelés mellett tekintetben is, hogy ismét hivatássá váljon a felsőoktatásban való közreműködés. Ma a csúcsvezetőket leszámítva nincs olyan bérezés, ami egyébként a megfelelő kvalitású személynek a javadalmazását összehasonlíthatóvá tenné valamilyen más foglalkoztatási területhez. Ez így van a tanársegédi kategóriától egészen az egyetemi tanáriig. Ebből az következik, hogy sajnos nem várható el mindaz, amire egyébként szükség lenne az oktatói oldalról is.

SZEGEDI ANDRÁS: Ennek tükrében hogyan értékeled a felsőoktatást, különösen a jogászképzést érintő reformtörekvéseket?

SZALAY GYULA: Az biztos, hogy a felsőoktatás egészét érintő, mostani néhány rendelkezés a javulás irányába hat. Ami a módosított törvénytervezetben szerepel, azok ebbe az irányba hatnak. Tehát jó irányba tett, 10%-os lépésnek értékelem, de 90% még hiányzik.

Hogyha a jogászképzést nézzük az állami finanszírozás megvonásával, a felvételi rendszer átalakulásával, a karok helyzetét egyáltalán nem könnyíti meg a jogalkotás.

Ez a 90% egy fontos része. Egy olyan diszkriminációnak a hatásait érzékelik – elsősorban a vidéki – karok, amit nem tudnak kompenzálni. Csak a budapesti karok tudják ezt a helyzetet úgy-ahogy kezelni. Ott van ugyanis egy olyan halmaz a lakosság összetételéből következőleg, meg a vidékről a fővárosba áramló tehetséges emberek révén, ami a fenti handicapeket ellensúlyozni tudja, sőt képes azt átfordítani, sőt megfejezni: hiszen a legjobbak jelentkeznek, megvan a bő hallgatói létszám, és olyan pontszámmal, hogy ráadásul állami finanszírozásba is kerülnek. Innen nézve tulajdonképpen a vidéki karokat dupla handicap sújtja. Biztos vagyok benne, hogy ez egy átmeneti jelenség, és előbb-utóbb az élet rákényszeríti a döntéshozókat arra, hogy méltányos és racionális döntéseket hozzanak, és ezzel megfordítsák azt a folyamatot, amely a jogászképzés, illetve a jogász pálya területén lényegében kiiktatja a társadalmi mobilitást. Én egyébként racionálisnak gondolom azt a kormányzati törekvést, miszerint a műszaki, természettudományi, újólag pedig a pedagógusképzés irányába tereli a jelentkezőket, még az egyre csökkenő létszámot tekintve is. Ez azonban csak időleges lehet, és semmiféleképpen nem lehet annyira aránytalan, ami a nem kedvezményezett szakok, szakmák elsorvadásához vezethet. Ma az arányokkal igen nagy baj van, ami súlyos társadalmi veszteségekkel jár, és amelyek feltárása még nem történt meg.

SZEGEDI ANDRÁS: Testközelből végigélted ezt az utóbbi 20 évet, csak azért kérdezném így végezetül, bár senki sem jós, csak említetted, hogy a jövőben majd esetleg az élet megoldja ezeket a helyzeteket, s hogy a következő 20 évre milyen jövőképet vizionálsz a kar számára?

SZALAY GYULA: Ez alapvetően az oktatói karon múlik. Az egyetem egésze számára biztató jövőképet látok mindenféleképpen, egy egészen szilárd bázist. A kar esetében ugyanez adva van, de nem könnyebb, hanem sokkal nehezebb feladatokkal, elsősorban azért, mert a jogászképzés tudományegyetemi képzés, és – remélhetőleg időlegesen – nem tartozik a preferált képzések közé. A jogi oktatás más minőségű és másfajta képzés, mint a legnagyobb halmazt kitevő Bsc képzések. Ez azt jelenti, hogy egyrészt kvalifikáltabb oktatói kar kell, másrészt pedig a fordulatszámot felvenni képes, minőségi hallgatói anyag szükséges. Az oktatói kart a képzettséget tekintve kifejezetten alkalmasnak tartom bármilyen feladat megoldására, még akkor is, ha az optimális oktatói életpályának a kontúrjai még sok tekintetben kérdésesnek látszanak. Az egyetem presztízsének növekedése, Győr városának vonzereje s a régióban tevékenykedő egykori hallgatóink jóvoltából a hallgatói bázis megszilárdulása is remélhető. Ma ezt érzem a legnagyobb kihívásnak. Ezen a két dolgon áll vagy bukik a kar jövője.